

semmilyen hivatalos lajstrom a megfelelő rubrikákkal felforgató szándékról vagy megbízhatatlan esztétikáról. John House szerint Manet határátlépése sokkal erősebb lehetett, mint egyszerűen egy, a kormányt zavarba hozó esemény ábrázolása, mivel a kivégzéshez kötődő két másik festményt Jules-Marc Chamerlat-tól (sajnos mindkettő elveszett – újabb hiátus) beválogatták az 1868-as Salon-ra. Talán a járulékos indok Manet kizárása mögött a festmény „látszólagos távolságtartásában rejlik a drámától, és abban, hogy nem hajlandó egyértelmű erkölcsi tanulságot szolgáltatni”, még csak „elnagyolt ecsetkezelésében és látszólagos befejezetlenségében” sem. Talán; de talán hiba túlságosan racionálisan (vagy túlságosan a kép esztétikáján keresztül) viszonyulni a cenzúra működéséhez. A cenzúrával megbízott testületek híresen szeszélyesek, kialakítják a maguk excentrizmusát és túlzó, paranoid félelmeit. Hogyha kételeyed támadnának, tiltsd be, gyakran ez az alapszabály; különösen pedig az, tiltsd be a szóban forgó művész pusztá reputációja alapján (Manet közismert republikánus volt). De bármi legyen is a visszakereshetetlen igazság, a *Kivégzés* cenzúra általi betiltása tovább működik azáltal, hogy beszűkíti az utókor tudását. Nem csupán arról van szó, hogy a képet (és a belőle származó litográfiát) betiltották, hanem annak a nemzedéknek a reakciójáról is, amely számára készült, azon emberek reakciójáról, akik leginkább megtaníthatnak volna benünket arra, hogyan olvassuk. Ez a hiány hozzájárul a festmény átláthatatlanságához a mai néző számára. Ha ebben mérjük, a cenzúra sikeres volt, ahogy ez gyakran történik.

Fordította MIHÁLYCSA ERIKA

WEÖRES SÁNDOR: A MEGMOZDULT SZÓTÁR
(Móra Ferenc Múzeum, Fekete ház)